

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 13.11.2008
KOM(2008) 782 wersja ostateczna

ZIELONA KSIĘGA

**W KIERUNKU BEZPIECZNEJ, ZRÓWNOWAŻONEJ I KONKURENCYJNEJ
EUROPEJSKIEJ SIECI ENERGETYCZNEJ**

{SEC(2008)2869}

ZIELONA KSIĘGA

W KIERUNKU BEZPIECZNEJ, ZRÓWNOWAŻONEJ I KONKURENCYJNEJ EUROPEJSKIEJ SIECI ENERGETYCZNEJ

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Przyszłe priorytety rozwoju sieci europejskiej	4
2.1.	Nowy przedmiot polityki UE w obszarze sieci energetycznych.....	4
2.2.	Wsparcie UE w zakresie rozwoju sieci energetycznej.....	4
2.3.	Bariery administracyjne i prawne dotyczące projektów sieci energetycznej.....	5
2.3.1.	Procedury planowania i zatwierdzania.....	5
2.3.2.	Ramy prawne	6
2.4.	W kierunku całkowicie zintegrowanej i elastycznej europejskiej sieci energetycznej	6
2.5.	Określanie nowych priorytetów	7
3.	Nowe podejście UE do rozwoju sieci energetycznej	8
3.1.	Cele i zadania polityki energetycznej UE	8
3.1.1.	Promowanie społecznego zrozumienia i solidarności.....	8
3.1.2.	Osiągnięcie celów „20-20-20” do 2020 r.....	8
3.1.3.	Innowacje i nowe technologie.....	9
3.1.4.	Międzynarodowe sieci energetyczne	9
3.2.	W pełni połączona europejska sieć energetyczna	10
3.2.1.	Efektywny wewnętrzny rynek energii	10
3.2.2.	Wymiar międzyregionalny	11
3.2.3.	Nowe podejście do planowania.....	11
3.3.	TEN-E w służbie bezpieczeństwu i solidarności	12
3.3.1.	Zrewidowane wytyczne TEN-E.....	12
3.3.2.	Inne możliwości ulepszenia TEN-E.....	13
3.3.3.	Koordinacja TEN-E i innych instrumentów finansowych UE.....	14
4.	Wnioski	14
	Pytania	

1. WPROWADZENIE

Sieci energetyczne Europy są arteriami, od których wszyscy jesteśmy zależni, ponieważ dostarczają energii dla naszych domów, przedsiębiorstw i rekreacji. Polityka energetyczna¹ UE określa jasno cele i zadania² związane ze zrównoważoną, konkurencyjną i bezpieczną energią. Pakiet działań w obszarze energii odnawialnej i zmian klimatycznych ze stycznia 2008 r.³ zobowiąże państwa członkowskie do osiągnięcia ambitnych planowanych poziomów w zakresie energii odnawialnej i redukcji emisji. UE jednak nie osiągnie swoich celów, jeżeli w jej sieciach energetycznych nie zostaną szybko wprowadzone znaczne zmiany.

Obecnie sieci energetyczne Europy, czyli infrastruktura transportująca energię elektryczną, gaz, ropę naftową i inne paliwa od producentów do konsumentów, starzeją się. Oparte są one na tradycyjnych zasobach paliw kopalnych i dużej, scentralizowanej produkcji, dostarczającej wielkich ilości taniej energii. Brak odpowiednich połączeń sieci stanowi przeszkodę dla inwestycji w dziedzinie energii odnawialnej i zdecentralizowanych systemach wytwarzania energii. Rozszerzona UE przejęła w spadku słabe połączenia między wschodem i zachodem oraz południem i północą. Utrudnia to swobodne przesyłanie energii w całej UE i sprawia, że niektóre regiony są bardziej narażone na przerwy w dostawach. Ze względu na fakt, iż niemal wszystkie scenariusze przewidują wzrost importu energii, pilnie potrzebne są nowe drogi importu zapewniające UE większą elastyczność w zakresie dostaw.

16 października 2008 r. Rada Europejska wezwała Komisję do „wzmocnienia i ukończenia infrastruktur krytycznych”⁴, odzwierciedlając tym samym powszechne obawy o zdolność europejskich sieci energetycznych do dostarczania energii potrzebnej obywatelom Europy.

Niedawne wydarzenia w Gruzji również pokazały, że jest to decydujący okres dla bezpieczeństwa energetycznego i że UE musi zwiększyć wysiłki w dziedzinie bezpieczeństwa dostaw energii.

Zawsze zakładano, że sieci energetyczne będą finansowały się samodzielnie. Aby to osiągnąć, główny konieczny warunek stanowią jasne i stabilne ramy prawne sprzyjające inwestycjom sektora prywatnego w wytwarzanie energii oraz jej przesyłanie/transport. Tworzenie tych ram prawnych jest jednym z głównych celów pakietu energetyczno-klimatycznego oraz trzeciego pakietu na rzecz wewnętrznego rynku energii⁵ dotyczącego wdrożenia wewnętrznego rynku gazu i energii elektrycznej.

Trzeci pakiet na rzecz wewnętrznego rynku energii po wdrożeniu wprowadzi znaczne zmiany w planowaniu sieci, w tym zasady w zakresie wydzielania, koordynacji działań regulacyjnych oraz nowych sieci współpracy łączących operatorów systemów przesyłowych. Zmiany te powinny działać stymulująco na inwestycje, synergię, wydajność i innowacje w odniesieniu do sieci energetycznych.

---

¹ Europejska polityka energetyczna, COM(2007)1 wersja ostateczna.

² Redukcja emisji gazów cieplarnianych o 20%, 20%-owy udział energii odnawialnej w ostatecznym zużyciu energii w UE oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20% do roku 2020.

³ http://ec.europa.eu/energy/climate_actions/index_en.htm

⁴ http://www.consilium.europa.eu/cms3_applications/Applications/newsRoom/related.asp?BID=76&GRP=14127&LANG=1&cmsId=339

⁵ http://ec.europa.eu/energy/electricity/package_2007/index_en.htm

Z uwagi na wyzwania dotyczące bezpieczeństwa dostaw i skali inwestycji potrzebnych europejskim sieciom energetycznym⁶ UE musi jednak wzmocnić politykę rozwijania sieci energetycznych. Powinna na przykład istnieć możliwość interwencji lub mediacji w przypadku, gdy strony publiczne i prywatne nie są w stanie posunąć naprzód kluczowych projektów o skutkach na skalę europejską. UE powinna również zrewidować zasady finansowania, a w szczególności dotyczące transeuropejskich sieci energetycznych (ang. *Trans-European Networks for Energy*, TEN-E), aby w większym stopniu ukierunkować je na cele polityczne. Należy również zająć się trudnościami w zakresie planowania i upoważniania.

Niniejsza zielona księga poszukuje do opinii dotyczących tego, jak UE może lepiej promować potrzebne Europie nowe sieci energetyczne, wykorzystując wszystkie dostępne jej instrumenty, w szczególności, ale nie jedynie, TEN-E. Dokument ten wskazuje również pewną liczbę ważnych projektów strategicznych, które UE mogłaby promować, aby wzmocnić solidarność i bezpieczeństwo dostaw w prawdziwie europejskiej sieci energetycznej.

2. PRZYSZŁE PRIORYTETY ROZWOJU SIECI EUROPEJSKIEJ

2.1. Nowy przedmiot polityki UE w obszarze sieci energetycznych

Rozwój sieci stanowi ważny element polityki energetycznej. Ze względu na wewnętrzne bezpieczeństwo dostaw nacisk w unijnej polityce dotyczącej sieci kładziono na „zatykanie dziur” w sieciach lub zajmowanie się „wąskimi gardłami”. Jest to ważne, ale nie wystarcza, aby rozwiązać kwestię globalnego bezpieczeństwa w wyzwaniach związanych z dostawami, odnieść korzyści płynące z nowych technologii, zróżnicować źródła energii i zapewnić solidarność w przypadku kryzysu energetycznego. Unijna polityka sieciowa powinna być w pełni zharmonizowana z unijną polityką energetyczną.

Jak wskazano w indywidualnych sprawozdaniach koordynatorów europejskich⁷ mianowanych przez UE, UE powinna odgrywać aktywniejszą rolę w promowaniu strategicznych projektów. Należy zmodernizować TEN-E i zwiększyć jej skuteczność w odniesieniu do nowej polityki energetycznej oraz jej celów w zakresie zrównoważenia, bezpieczeństwa dostaw i konkurencyjności.

Sieci energetyczne są również ważne dla zewnętrznych stosunków UE. Wewnętrzny rynek energii UE nie działałby bez sieci importu energii. Niektóre inicjatywy międzynarodowe, np. strategiczne partnerstwo UE-Afryka, obejmują również inwestycje związane z sieciami energetycznymi.

2.2. Wsparcie UE w zakresie rozwoju sieci energetycznej

Traktat WE stwierdza, że Wspólnota przyczynia się do ustanowienia i rozwoju sieci transeuropejskich oraz że działanie Wspólnoty zmierza do sprzyjania wzajemnym

---

⁶ Według sprawozdania opublikowanego przez Unię ds. Koordynacji Przesyłu Energii Elektrycznej (maj 2008 r., Plan rozwoju przesyłu) 17 mld EUR w sieciach elektroenergetycznych w ciągu najbliższych 5 lat oraz ok. 300 mld EUR w sieciach elektroenergetycznych i gazowych w ciągu następnych 25 lat.

⁷ Mianowani we wrześniu 2007 r. w związku z czterema szczególnie złożonymi projektami: hiszpańsko-francuska linia międzysystemowa (prof. M. Monti), połączeniem elektroenergetycznym między Polską i Litwą (prof. W. Mielczarski), siecią przybrzeżnych elektrowni wiatrowych w rejonie Morza Północnego i Bałtyckiego (G. W. Adamowitsch), południowym korytarzem przesyłu gazu (J. Van Aartsen). Ich sprawozdania dostępne są pod adresem: http://ec.europa.eu/ten/energy/coordinators/index_en.htm

połączeniom oraz interoperacyjności sieci krajowych, jak również dostępowi do tych sieci (art. 154). Transeuropejskie sieci energetyczne (TEN-E) stanowią główny instrument polityki energetycznej w obszarze wspierania rozwoju sieci energetycznej przez UE. Sieci TEN-E były początkowo instrumentem rynku wewnętrznego. W sektorze energetyki zakładano, że inwestycje będą przeprowadzane przez uczestników rynku, którzy przesuną koszty na konsumentów.

Pierwsze wytyczne TEN-E przyjęto w 1996 r., a następnie je zmieniano – ostatnio w 2006 r. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi TEN-E⁸ oraz rozporządzeniem w sprawie TEN⁹ UE finansuje głównie przedinwestycyjne analizy wykonalności związane z ustalonym wykazem projektów określonych przez państwa członkowskie. Do niniejszego dokumentu dołączono sprawozdanie z lat 2002-2006¹⁰. Oczywiście jest, że skutki TEN-E i jej widoczność wymagają poprawy.

Oznacza to dostosowanie TEN-E w pełni do unijnych celów w zakresie energetyki, określonych w polityce energetycznej dla Europy z 2007 r. Potrzebne są również znaczne zmiany w wytycznych, aby program stał się skuteczniejszy. Decydujące znaczenie ma kwestia budżetów. Poniżej przedstawiono szereg kwestii dotyczących możliwych zmian w TEN-E.

UE powinna również poprawić spójność między różnymi działaniami dotyczącymi sieci oraz zwiększyć nacisk na różne możliwości finansowania inwestycji w infrastrukturę, w tym TEN-E, funduszy strukturalnych oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

2.3. Bariery administracyjne i prawne dotyczące projektów sieci energetycznej

2.3.1. Procedury planowania i zatwierdzania

Procedury planowania i administracyjnego zatwierdzania są częstym powodem opóźnień w realizacji projektów energetycznych, co wynika z różnic w lokalnych i krajowych przepisach dotyczących planowania. Bardziej zharmonizowane podejście byłoby prawdopodobnie korzystne w przypadku zatwierdzeń i zezwoleń dotyczących dużych projektów infrastrukturalnych. UE jednakże nie ma kompetencji w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego.

Kolejny problem stanowi reakcja typu „nie na moim podwórku” (ang. *not in my backyard*, NIMBY), czyli sprzeciw na szczeblu lokalnym wobec interesu europejskiego. Umieszczenie przewodów pod ziemią jest jednym ze sposobów na ominięcie tego problemu, ale główną przeszkodą jest koszt.

Brak informacji i słaba koordynacja również powodują lokalny sprzeciw wobec istotnych projektów.

---

⁸ Decyzja nr 1364/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 września 2006 r. ustanawiająca wytyczne dla transeuropejskich sieci energetycznych oraz uchylająca decyzję 96/391/WE i decyzję nr 1229/2003/WE, Dz.U. L 262 z 22.9.2006.

⁹ Rozporządzenie (WE) nr 680/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 czerwca 2007 r. ustanawiające ogólne zasady przyznawania pomocy finansowej Wspólnoty w zakresie transeuropejskich sieci transportowych i energetycznych, Dz.U. L 162 z 22.6.2007.

¹⁰ Sprawozdanie z wdrażania programu transeuropejskich sieci energetycznych w latach 2002-2006, COM (2008) 743.

Wyjątkowe podejście do wyjątkowego projektu: UE mianuje koordynatora europejskiego ds. projektu połączenia wzajemnego Francji i Hiszpanii w obszarze energii elektrycznej

Z powodu nieznaczących postępów w planach poszerzenia połączeń między francuskimi i hiszpańskimi sieciami energii elektrycznej we wrześniu 2007 r. UE mianowała specjalnego koordynatora do pomocy w mediacjach między zainteresowanymi stronami. Projekt ten jest priorytetowym połączeniem wzajemnym dla zainteresowanych państw członkowskich oraz całej UE. Koordynatorowi udało się wynegocjować kompromisowe rozwiązanie zadowalające wszystkie strony i zatwierdzone przez szefów rządów lub państw Hiszpanii i Francji. Przypadek ten pokazuje, że UE może pomagać w działaniu na rzecz postępu w odniesieniu do sieci europejskiej poprzez umożliwienie stronom znalezienia kompromisowego rozwiązania, które uwzględnia życzenia lokalnej ludności, oraz w zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw i rozwiązaniu kwestii dotyczących środowiska naturalnego, przy czym koszt tych rozwiązań mogą ponieść operatorzy systemów przesyłowych energii elektrycznej.

2.3.2. Ramy prawne

Planowana Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) wraz z dwiema nowymi europejskimi sieciami operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej (ENTSO), które określono w trzecim pakiecie na rzecz wewnętrznego rynku energii, pomoże zapewnić lepszą koordynację i przejrzystość w zakresie planowania i funkcjonowania sieci oraz badań i innowacji (zob. poniżej).

W przypadku projektów transgranicznych lub regionalnych, w szczególności tych, które łączą pewną liczbę różnych systemów energetycznych, pojawia się jednak szczególny problem.

Priorytetowe projekty dotyczące priorytetów energetycznych: tworzenie sieci przybrzeżnych elektrowni wiatrowych

UE mianowała również koordynatora europejskiego, aby nadzorował postępy w rozwoju połączeń sieciowych między silnikami wiatrowymi na Morzu Północnym i Morzu Bałtyckim oraz główną siecią lądową. Zapotrzebowanie konsumentów na energię wiatrową nie może jednak zostać zaspokojone bez nowych sieci. Państwa członkowskie w niewielkim stopniu prowadzą planowanie strategiczne, a dialog ze społeczeństwem jest niewystarczający. Doświadczenie koordynatora pokazało, że rozwój sieci przybrzeżnej łączącej farmy wiatrowe z siecią lądową musi również umożliwiać handel i pomagać w utrzymaniu równowagi. Można to osiągnąć jedynie przez zaangażowanie wszystkich zainteresowanych państw członkowskich, operatorów systemów przesyłowych, organów regulacyjnych i innych zainteresowanych stron, w tym organizacji pozarządowych. W lipcu 2008 r. koordynator zainicjował grupę roboczą zbierającą wszystkie te strony i mającą na celu pokierowanie tym międzynarodowym procesem.

2.4. W kierunku całkowicie zintegrowanej i elastycznej europejskiej sieci energetycznej

Pierwszym celem sieci jest połączenie wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, co umożliwi im korzystanie w pełni z wewnętrznego rynku energii. Jest to tym bardziej uzasadnione dwoma ostatnimi rozszerzeniami UE, ponieważ nowe państwa członkowskie wydają się być niepołączone lub niedostatecznie połączone ze sobą i ze starymi państwami członkowskimi.

Wypełnianie luk w sieci: połączenie elektroenergetyczne między Polską i Litwą

Utworzenie wspólnych struktur między operatorami systemów przesyłowych i administracjami pomogło w rozwiązaniu problemów związanych z projektem połączenia elektroenergetycznego zaprojektowanego w celu połączenia systemów przesyłowych Polski i Litwy. W tym przypadku koordynator europejski pomógł odpowiednim operatorom systemów przesyłowych w utworzeniu wspólnego przedsięwzięcia, spółki LITPOL, w celu wykonania prac przygotowawczych związanych z połączeniem. Połączenie mogłoby przynieść podwójną korzyść w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw w tym regionie, łącząc lukę między siecią trzech państw bałtyckich a resztą UE oraz otwierając możliwości eksportowania energii z planowanej elektrowni jądrowej na Litwie.

Priorytetem UE musi stać się zadanie modernizacji sieci energetycznych mającej na celu włączenie jednostek rozproszonego wytwarzania energii elektrycznej oraz „inteligentnych” technologii, które umożliwią lepsze zarządzanie popytem, jak również absorpcję dużych ilości wytwarzanej energii odnawialnej po 2020 r.¹¹

Niezbędne jest również zapewnienie wszystkim obszarom UE możliwości korzystania poprzez międzyregionalne połączenia z nowymi zasobami energetycznymi rozwijanymi w UE, takimi jak energia z wiatru przybrzeżnego oraz ogniwa fotowoltaiczne/skoncentrowana energia słoneczna.

Należy uwzględnić również bezpieczeństwo importu. Niektóre główne rurociągi zaopatrujące klientów w Europie są przeciążone lub wymagają konserwacji. Potrzebne również będą nowe drogi importu, szczególnie z Azji Środkowej i regionu Morza Kaspijskiego, a także z Bliskiego Wschodu i Afryki.

Bezpieczeństwo dostaw: interes publiczny może wymagać interwencji w sytuacji, gdy nie sprawdzają się mechanizmy rynkowe

Unijny koordynator zajmujący się południowym korytarzem gazowym obejmującym projekt Nabucco zwrócił uwagę na zasadniczą trudność w planowaniu i wdrażaniu sieci. Związane z nowymi projektami infrastrukturalnymi ryzyko polityczne, niehandlowe oraz w dziedzinie bezpieczeństwa w dużym stopniu zniechęca przedsiębiorstwa komercyjne, które nie są przygotowane na ryzyko dotyczące inicjatorów. Na rynku konkurencyjnym organy władzy publicznej muszą w dalszym ciągu odgrywać rolę w tworzeniu zachęt dla przedsiębiorstw prywatnych do inwestowania w nowe projekty powstające od podstaw.

2.5. Określanie nowych priorytetów

Rada Europejska obradująca w dniach 15-16 października 2008 r. wyznaczyła pewne kierunki co do priorytetów sieciowych UE. Komisja przedstawiła w skrócie dokładniejsze przykłady w swoim drugim strategicznym przeglądzie sytuacji energetycznej, zatytułowanym „Plan działania dotyczący bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE”¹². Są one szczegółowo omówione poniżej (wnioski). Realizacja tych priorytetów wymagać będzie jednak zmian polityki i instrumentów. Niżej poruszone kwestie określają pewne możliwości, które UE może rozwinąć jako część bardziej spójnej polityki sieci energetycznych, która jest

¹¹ Technologie „inteligentnych” sieci i ich udział w osiągnięciu celów 20-20-20 omówione są w sprawozdaniu ELECTRA. http://ec.europa.eu/enterprise/electr_equipment/electra.htm. Zob. również *Poprawa efektywności energetycznej przez zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych* (COM(2008)241). Przyszła publikacja: *Udział europejskiego przemysłu inżynierii elektrycznej we wspólnym planie działania na rzecz klimatu oraz w planie na rzecz wzrostu i zatrudnienia*.

¹² Drugi strategiczny przegląd sytuacji energetycznej, COM(2008)744.

w pełni zgodna z celami w zakresie energetyki i klimatu oraz pomoże w realizacji priorytetowych projektów służących wszystkim obywatelom UE.

*****

3. NOWE PODEJŚCIE UE DO ROZWOJU SIECI ENERGETYCZNEJ

3.1. Cele i zadania polityki energetycznej UE

3.1.1. Promowanie społecznego zrozumienia i solidarności

Komisja Europejska i państwa członkowskie muszą ulepszyć metody informowania obywateli i komunikowania się z nimi w kwestiach dotyczących sieci energetycznych, w tym w zakresie celów i zadań TEN-E, solidarności w odniesieniu do dostaw energii oraz sposobu, w jaki nowe sieci mogą dostarczać zrównoważoną, bezpieczną i konkurencyjną energię. W działaniach tych powinien uczestniczyć sektor publiczny i prywatny.

Należy zwiększyć dostęp do informacji. Potrzebne są regularne rozmowy z państwami członkowskimi i innymi zainteresowanymi stronami o kwestiach inwestycyjnych, zwłaszcza w odniesieniu do wytwarzania energii elektrycznej. Komisja ponownie zbada wkład, jaki może wnieść rozporządzenie Rady (WE) nr 736/96 w sprawie zgłaszania Komisji projektów inwestycyjnych w sektorach ropy naftowej, gazu ziemnego i energii elektrycznej. Jednostka Komisji odpowiedzialna za obserwację rynku energii może uzupełnić te informacje.

3.1.2. Osiągnięcie celów „20-20-20” do 2020 r.¹³

Nowe przepisy dotyczące energii odnawialnej i zmian klimatycznych, w tym cele „20-20-20”, muszą jak najszybciej znaleźć odzwierciedlenie w planowaniu sieci i programach sektora publicznego i prywatnego.

UE musi opracować szeroko zakrojoną strategię wprowadzania odnawialnych źródeł energii do sieci, działając w pełnej współpracy z organami krajowymi i regionalnymi oraz z uczestnikami rynku. Strategia ta powinna dotyczyć kwestii takich jak: alokacja kosztów w łańcuchu dostaw, koszty pomocnicze, technologie przesyłu, połączenie między sieciami lokalnymi i europejskimi oraz spójność prawna. Unia Europejska oraz władze lokalne i regionalne powinny także popierać i ułatwiać rozproszone wytwarzanie energii, które przyczynia się do bezpieczeństwa energetycznego, a także oferuje istotne możliwości rozwoju regionalnego, zapewniając wzrost gospodarczy i nowe miejsca pracy.

UE powinna promować projekty związane z przesyłaniem energii z obszarów bogatych w zasoby (np. energia wiatrowa w obszarach nadbrzeżnych oraz energia słoneczna w rejonie Morza Śródziemnego) do miejsc, gdzie jest ona potrzebna konsumentom. Jednocześnie należy promować nowe technologie sieciowe umożliwiające wydajniejsze i bardziej elastyczne wykorzystanie lokalnych źródeł energii, np. wytwarzanie energii w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz skojarzoną gospodarkę ciepłno-elektryczną.

Energia wiatru przybrzeżnego mogłaby odgrywać znaczącą rolę w osiągnięciu celów w zakresie energii odnawialnej oraz zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i solidarności. Ogólnoeuropejskie sieci przybrzeżne i sieci transeuropejskie powinny w pełni włączyć energię wiatrową do sieci europejskiej. Wraz z niniejszą zieloną księgą Komisja publikuje komunikat w sprawie wiatru przybrzeżnego¹⁴.

---

¹³ Zob. przypis nr 2.

¹⁴ Energia wiatru przybrzeżnego, COM(2008)736.

Promowanie wychwytywania, transportowania i składowania dwutlenku węgla (CSS) wiąże się z konsekwencjami dla sieci. Potrzebne są rozległe rurociągi łączące źródła emisji dwutlenku węgla i miejsca składowania. UE powinna rozważyć, jaką rolę może odegrać w działaniu na rzecz koniecznych inwestycji w tym zakresie, wliczając w to TEN-E.

W związku z tą kwestią należy uwzględnić konsekwencje zmian klimatycznych dla sieci energetycznych Europy, np. usytuowanie elektrowni, linii wysokiego napięcia i rurociągów.

3.1.3. *Innowacje i nowe technologie*

W programach badawczych i demonstracyjnych należy w większym stopniu skoncentrować się na technologiach sieci energetycznych. Trzeba motywować środowisko naukowe Europy do pełnej współpracy z sektorem prywatnym w tworzeniu rozwiązań. Kluczowym wyzwaniem technologicznym w okresie do 2020 r. jest wprowadzenie elastycznej sieci europejskiej o dużej zdolności magazynowania, która to sieć będzie obejmować różne źródła wytwarzania energii elektrycznej z energii odnawialnych oraz źródła konwencjonalne.

Europejska inicjatywa przemysłowa dotycząca sieci elektrycznych jest priorytetem strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych¹⁵ i otrzyma ona wstępne wsparcie w ramach siódmego programu ramowego UE w zakresie badań i rozwoju technologicznego. Kilka zakrojonych na szeroką skalę projektów w zakresie badań i rozwoju technologicznego oraz demonstracji, wykazujących wykonalność zastosowania „inteligentnych” technologii sieciowych, może dostarczyć potrzebnego bodźca do szybkiego wdrożenia lepszych, bardziej elastycznych i silniejszych systemów oraz uprzedzić konieczność przeprowadzenia mniej efektywnych inwestycji w infrastrukturę.

Strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych obejmuje również środki ważne dla rozwoju sieci w przyszłości, np. działania związane z planowaniem przejścia do systemów energetycznych opartych na technologiach niskoemisyjnych. Kolejną kwestią, którą należy dogłębniej zbadać, jest wpływ pojazdów elektrycznych i hybrydowych zasilanych prądem sieciowym na sieci energetyczne.

Celem UE powinno być rozpowszechnianie najważniejszych doświadczeń na całym jej terenie. Należy skuteczniej wykorzystywać instrumenty UE, w tym fundusze strukturalne i Fundusz Spójności, programy ramowe na rzecz badań i rozwoju, a także Program na rzecz konkurencyjności i innowacji (Inteligentna Energia - Europa) oraz proponowany sojusz na rzecz badań w dziedzinie energetyki¹⁶, w celu wspierania i rozwoju nowych technologii i nowatorskich rozwiązań w tej dziedzinie. Ponadto Europejski Instytut Innowacji i Technologii w 2009 r. ogłosi pierwsze zaproszenie do zgłaszania wspólnot wiedzy i innowacji, zwłaszcza w dziedzinie zmian klimatu i zrównoważonej energii. Należy również poszerzyć współpracę z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi (ESO), ponieważ ustalają one normy konieczne do wprowadzenia nowych technologii na rynek.

3.1.4. *Międzynarodowe sieci energetyczne*

Projekty międzynarodowych sieci energetycznych służące bezpieczeństwu dostaw energii w UE z konieczności wiążą się ze zgodą rządów krajów trzecich. Ważne jest, aby unijne ramy współpracy międzynarodowej zachęcały do tworzenia tych projektów, zwłaszcza poprzez zapewnienie trwałych ram politycznych w odniesieniu do zobowiązań przedsiębiorstw

---

¹⁵ Strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych, COM(2007)0723, zatwierdzony przez Radę i Parlament.

¹⁶ Zob. strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych.

prywatnych uczestniczących w inwestycjach oraz możliwych gwarancji banków europejskich, takich jak EBI i EBOR.

Na wczesnym etapie omawiania proponowanych międzynarodowych projektów energetycznych można zaangażować istniejące ugrupowania unijne, takie jak: unijna sieć korespondentów ds. bezpieczeństwa energetycznego, Grupa ds. Koordynacji Gazu oraz Grupa ds. Dostaw Ropy Naftowej. Pomoże to w budowaniu solidarności między państwami członkowskimi i przewidywaniu punktów spornych w zakresie polityki.

Ostateczne decyzje dotyczące rurociągów importowych mają charakter komercyjny i powinny być podejmowane razem z zainteresowanymi krajami. W przypadku niektórych projektów stosowne może być udzielenie krajom trzecim gwarancji politycznych, że UE jest przygotowana na wejście w długoterminową relację w zakresie energii. Szczególny nacisk można położyć na wsparcie przedsięwzięć inwestycyjnych w sytuacji, gdy inwestor prywatny uważa ryzyko niehandlowe za zbyt duże.

UE powinna kontynuować prace nad zmniejszaniem różnic w ramach prawnych krajów trzecich oraz rozważyć, w jaki sposób może się zaangażować na wczesnym etapie projektowania umów narodowych dotyczących projektów strategicznych, aby zapewnić ich zgodność ze dorobkiem prawnym UE.

Kwestie te powinny być także odzwierciedlone w zewnętrznych instrumentach UE. Umowy międzynarodowe można wykorzystać do przygotowania podstaw dla połączeń energetycznych na rynku UE oraz wczesnego przekazywania informacji o rozwoju rynku i polityki. Międzynarodowe umowy handlowe można również stosować w celu zapewnienia jasnych warunków dostępu do rynku UE i odwrotnie, jak również procedur rozwiązywania sporów.

Lepsze ramy gospodarcze i prawne dotyczące stosunków UE z krajami tranzytowymi i krajami-dostawcami będą sprzyjały stabilniejszym i bardziej przewidywalnym warunkom inwestowania w zakresie prywatnych inwestycji w infrastrukturę energetyczną.

3.2. W pełni połączona europejska sieć energetyczna

3.2.1. Efektywny wewnętrzny rynek energii

Trzeci pakiet na rzecz wewnętrznego rynku energii po wdrożeniu poprawi współpracę między operatorami systemów przesyłowych (OSP) oraz między organami regulacyjnymi w zakresie energetyki, umożliwiając im określenie koniecznych połączeń na podstawie przejrzystego i spójnego dziesięcioletniego planu inwestycyjnego. W sektorze energii elektrycznej poczyniono już pewne postępy. W odniesieniu do gazu realizacja planów powinna przebiegać szybciej.

ENTSO i ACER mogłyby rozszerzyć współpracę, która obecnie polega na zwiększaniu konkurencji, na inne kwestie, w tym bezpieczeństwo dostaw, badania, innowacje oraz osiągnięcie celów 20-20-20.

Współpraca ENTSO i ACER musi pomagać w zapewnieniu optymalnego wykorzystania istniejących sieci, np. zmniejszając straty na liniach wysokiego napięcia oraz stymulując wydajniejsze modele zapotrzebowania. Współpraca ta powinna wspierać bardziej elastyczne podejście do taryf związanych z infrastrukturą nowych sieci (np. wykorzystujących energię wiatru przybrzeżnego lub sieci „inteligentne”). Powinna ona również pomagać w rozwiązywaniu innych problemów dotyczących inwestycji, np. w zapewnieniu krajowym operatorom systemów przesyłowych godziwego zwrotu z inwestycji.

Skoordynowane planowanie powinno uwzględniać konsekwencje połączenia lokalnych sieci „inteligentnych” oraz ich wpływ na odpowiedzialność operatorów systemów przesyłowych (wysokie napięcie) i operatorów systemów dystrybucyjnych (niskie napięcie).

3.2.2. *Wymiar międzyregionalny*

Na wewnętrznym rynku UE sieci regionalne (transgraniczne i wielopaństwowe) odgrywają ważną rolę w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw oraz solidarności, a także stanowią pierwszy krok w kierunku utworzenia w pełni połączonego wewnętrznego rynku energii.

Łączenie sieci – sektor gazowy

Popierany przez kilku operatorów systemów przesyłowych projekt systemu przesyłowego Nowa Europa (NETS) stanowi bardzo obiecującą inicjatywę połączenia operatorów sieci przesyłowych gazu w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej. Daje to możliwość utworzenia ram dla regionalnego rynku gazu. Taki rynek miałby rozmiary odpowiednie do przyciągnięcia nowych inwestycji, co nie ma miejsca w przypadku poszczególnych rynków krajowych, a mogłoby to znacząco obniżyć koszty operacyjne i inwestycyjne.

Inną przyszłościową inicjatywą, która mogłaby także poprawić połączenie aktywów i zarządzanie sieciami, jest projekt operatora europejskiego systemu przesyłowego, wspierany przez niektórych ważnych uczestników rynku gazu. Inicjatywa ta ma na celu stopniowe utworzenie niezależnego przedsiębiorstwa zarządzającego połączoną siecią przesyłową gazu w całej UE. Stopniowe łączenie sieci, o ile zostanie przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi konkurencji, zachęciłoby przedsiębiorstwa gazowe do inwestowania w projekty nowych sieci.

Potrzebne są określone inicjatywy, które pomogą w przyłączeniu bardziej oddalonych obszarów UE oraz we wprowadzeniu do sieci nowych form energii. Obszary, którym mogłoby zostać nadane pierwszeństwo polityczne, to: rejon Morza Bałtyckiego, rejon Morza Śródziemnego oraz Europa południowo-wschodnia.

3.2.3. *Nowe podejście do planowania*

Rada Europejska wezwała Komisję do „zgłoszenia propozycji mających na celu usprawnienie procedur zatwierdzania” dotyczących projektów sieci¹⁷. Z tą myślą można włączyć europejskie projekty priorytetowe do krajowych planów strategicznych oraz przyszłych priorytetów organów regulacyjnych i operatorów sieci przesyłowych. Następnie państwa członkowskie musiałyby podjąć kroki konieczne do zapewnienia realizacji ustalonych planów. Mogłoby to stać się warunkiem udzielania wsparcia w ramach TEN-E.

Bardziej jednolite procedury i kryteria ułatwiłyby realizację strategicznych projektów transgranicznych, w tym orientacyjnych planów. Ze względu na brak określonych kompetencji UE należy zastanowić się, w jaki sposób UE może pomóc w uproszczeniu procedur planowania w przypadku poważnych transgranicznych projektów energetycznych.

Komisja Europejska powinna promować w tym zakresie wymianę informacji i najlepszych praktyk między państwami członkowskimi. Pewne państwa członkowskie rewidują lub zreformowały swoje przepisy dotyczące planowania, aby przyspieszyć realizację ważnych projektów infrastrukturalnych.

Wspólnotowe przepisy dotyczące środowiska powinny być właściwie interpretowane i stosowane, z uwzględnieniem wytycznych wydanych przez Komisję. Przestrzeganie prawa

¹⁷ Konkluzje Prezydencji, Rada Europejska, 8-9 marca 2007 r.

wspólnotowego w zakresie środowiska oraz realizacja celów polityki energetycznej mogą i powinny się wzajemnie wspierać.

Z doświadczenia koordynatorów UE¹⁸ wynika, że w ramach istniejących przepisów powinna istnieć możliwość odwołania się do organów władzy publicznej, jeżeli projektowi mającemu znaczenie dla UE grożą opóźnienia w planowaniu. Jeżeli nie uda się znaleźć rozwiązania na szczeblu krajowym, Komisja może przeprowadzić analizę lub wyznaczyć mediatora.

3.3. TEN-E w służbie bezpieczeństwu i solidarności

3.3.1. Zrewidowane wytyczne TEN-E

Należy zwiększyć skuteczność TEN-E jako instrumentu ułatwiającego realizację ważnych projektów wspólnotowych, które związane są z celami w dziedzinie dostaw, konkurencji, środowiska lub solidarności.

W zależności od reakcji na niniejszą zieloną księgę Komisja planuje zrewidować wytyczne TEN-E w następujący sposób:

1) **Cele** TEN-E powinny być zgodne z europejską polityką energetyczną (cele 20-20-20 oraz dodatkowe cele w zakresie bezpieczeństwa dostaw, solidarności, zrównowazenia i konkurencyjności).

2) **Zakres** TEN-E powinien obejmować całą sieć przesyłową energii. Na pierwszym planie programu musi pozostać kwestia gazu, w tym terminali LNG i podziemnego składowania, oraz elektroenergetycznych sieci przesyłowych. Należy jednakże szybko rozważyć rozszerzenie zakresu na rurociągi naftowe. Rosnące natężenie transportu ropy naftowej drogą morską stanowi poważne zagrożenie dla dostaw i bezpieczeństwa morskiego. Do niniejszej zielonej księgi załączony jest dokument roboczy służb Komisji w sprawie infrastruktury w zakresie ropy naftowej¹⁹.

Należy rozszerzyć zakres TEN-E na infrastrukturę transportową związaną z nowymi technologiami, począwszy od dwutlenku węgla w projektach CCS. Inne możliwości mogą obejmować dostosowanie sieci do biogazu na potrzeby skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła lub zastosowania sprężonego gazu ziemnego do napędzania pojazdów.

Program powinien także być bardziej elastyczny ze względu na rozwój sieci mający wpływ na sieci przesyłowe i dystrybucyjne, w tym sieci „inteligentne”.

3) **Planowanie** TEN-E powinno być zorientowane rynkowo, a ENTSO i ACER powinny mieć wyraźnie określone kompetencje. UE powinna odgrywać czynną rolę ułatwiającą i mediacyjną.

4) W planie priorytetowych połączeń międzysieciowych²⁰ Komisja zasugerowała zawężenie zakresu TEN-E do ograniczonej liczby projektów strategicznych. **Liczba projektów priorytetowych** powinna zatem być niewielka i powinny być to projekty transgraniczne, projekty podłączenia izolowanych państw członkowskich do sieci europejskiej lub projekty służące kilku państwom członkowskim (w praktyce dotyczy to połączenia kilku indywidualnych projektów). Pięć obszarów priorytetowych określonych we wnioskach poniżej to przykłady projektów priorytetowych, które mogłaby wspierać uaktualniona TEN-E.

¹⁸ Zob. stronę internetową DG TREN: http://ec.europa.eu/ten/energy/coordinators/index_en.htm

¹⁹ Infrastruktury naftowe: ocena istniejących i planowanych infrastruktur naftowych w UE i w kierunku UE, SEC(2008)2799.

²⁰ Plan priorytetowych połączeń międzysieciowych, COM(2006)846.

Projekty TEN-E powinny również zostać włączone do krajowych planów infrastrukturalnych oraz, w stosownych przypadkach, do priorytetów Europejskiego Banku Inwestycyjnego lub Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju. Można także oczekiwać wkładu ze strony państw członkowskich, które odniosą korzyści w wyniku realizacji tych projektów.

5) Należy rozwinąć **środki towarzyszące** mające na celu rozpowszechnianie informacji i wymianę dobrych praktyk w ramach projektów i między państwami członkowskimi.

6) W wyjątkowych przypadkach, takich jak zakrojone na szeroką skalę projekty regionalne lub projekty z udziałem kraju trzeciego, można mianować **koordynatora europejskiego**. W każdym przypadku mianowania koordynatora należy uwzględnić dotychczasowe doświadczenie.

7) Ważna jest kwestia **zasobów**. Budżet TEN-E pozostaje na mniej więcej stałym poziomie i w latach 2007-2013 wynosi 155 mln EUR (w porównaniu do 148 mln EUR w latach 2000-2006) na ok. 300 kwalifikowalnych projektów. Ogranicza to skutki programu. Można dyskutować, czy bez poważnej interwencji publicznej uda się zrealizować na rynku konieczne inwestycje służące interesom publicznym. Szukając sposobów na zwiększenie efektywności programu w ramach istniejących środków UE powinna jednak rozważyć zwiększenie budżetu TEN-E, zwłaszcza w celu ułatwienia przeprowadzenia pewnych inwestycji służących celom niehandlowym, np. bezpieczeństwu dostaw.

W odniesieniu do projektów zewnętrznych należy znaleźć sposób wykorzystania w pełni dostępnych instrumentów finansowych w sposób całkowicie spójny z instrumentami wewnętrznymi, a zwłaszcza z funduszami TEN-E. Na przyszłość trzeba zastanowić się, w jaki sposób można zastąpić istniejący instrument TEN-E nowym **instrumentem na rzecz bezpieczeństwa energetycznego i infrastruktury energetycznej UE** i jak najlepiej połączyć go z unijnymi instrumentami finansowania zewnętrznego. Zachęca się do wyrażania opinii na temat zakresu takiego instrumentu oraz na temat sposobu, w jaki najlepiej mógłby się on przyczynić do zapewnienia spójności pomiędzy wydatkami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

3.3.2. *Inne możliwości ulepszenia TEN-E*

Należy rozwinąć **wsparcie niefinansowe** jako środek zwiększania wsparcia z innych źródeł, np. przez przyznanie uznanego znaku „UE”. Konieczne są dalsze działania w celu wykorzystania TEN do pozyskania funduszy z innych źródeł, zwłaszcza z międzynarodowych instytucji finansowych.

Należy dążyć do **synergii** z innymi działaniami UE w zakresie sieci np. w infrastrukturze związanej z telekomunikacją, transportem i środowiskiem (np. łączenie linii wysokiego napięcia z infrastrukturą transportu lądowego, taką jak linie kolejowe lub drogi).

Kolejną kwestią jest to, czy UE powinna udzielać pomocy projektom wiążącym się z dodatkowymi kosztami wynikającymi z wspierania **celów publicznych (niehandlowych)**, np. przez tworzenie zapasów gazu lub mocy wytwórczych, które zwiększyłyby bezpieczeństwo dostaw w UE, włączenie do sieci nowej produkcji energii odnawialnej lub umiejscowienie przewodów pod ziemią ze względów środowiskowych. Może to prowadzić do oczekiwań, że dodatkowe koszty zostaną zrekompensowane przez UE, co byłoby niemożliwe.

Bezpieczeństwo dostaw: gdy interes publiczny może wymagać publicznej interwencji

Znamiennym przykładem publicznego finansowania rurociągu ze względu na bezpieczeństwo dostaw, kiedy rynek nie widział takiej konieczności, była decyzja Republiki Czeskiej o budowie rurociągu naftowego IKL (Ingolstadt-Kralupy-Litvínov) w latach

dziewięćdziesiątych, aby oprócz szlaku wschodniego otworzyć także zachodni. Obecnie rurociągiem tym zarządza Mero, przedsiębiorstwo w pełni państwowe, a przychody pokrywają raty kredytów i odsetki. Rurociąg ten okazał się bardzo użyteczny począwszy od lipca 2008 r., gdy podmioty gospodarcze dostarczające rosyjską ropę szlakiem wschodnim nieoczekiwanie ograniczyły dostawy dla swoich czeskich klientów.

Inną możliwością jest odejście od konkretnych projektów do **badania ogólnych** mających na celu opracowanie rozwiązania obecnych wyzwań, przed którymi stoją deweloperzy sieci, np. jak rozwiązać problemy sieciowe związane z dużą skalą połączeń przybrzeżnych elektrowni wiatrowych lub elektrowni słonecznych bądź z wykorzystaniem sieci „inteligentnych”

3.3.3. *Koordinacja TEN-E i innych instrumentów finansowych UE*

Potencjalni inwestorzy w zakresie sieci energetycznych muszą mieć dostęp do wielu różnych źródeł finansowania. Z tego względu należy w pełni zharmonizować i skoordynować TEN-E z innymi głównymi programami UE, które mają wpływ na rozwój infrastruktury, w szczególności z funduszami strukturalnymi, Funduszem Spójności i programami ramowymi w zakresie badań i rozwoju technologicznego. Na przykład w ramach polityki spójności w latach 2007-2013 na realizację projektów TEN-E przeznaczona zostanie kwota 675 mln EUR. Kolejnym przykładem jest siódmy program ramowy na rzecz badań i rozwoju, w ramach którego na inwestycje w sieci elektroenergetyczne w latach 2007-2009 przeznaczono kwotę 100 mln EUR. Wyniki tych programów powinny być szeroko nagłaśniane i prowadzić do dalszych badań, demonstracji oraz inwestycji na rynku.

Lepsza koordynacja instrumentów polityki zewnętrznej, takich jak Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI), i TEN-E powinna być badana szczególnie w przypadku infrastruktury w krajach tranzytowych.

Obecną koordynację TEN-E, Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) i Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR) należy rozwijać na wszystkich szczeblach. Można rozważyć też powiązanie wsparcia TEN-E i interwencji EBI. Ponadto można zaplanować utworzenie funduszu pod egidą EBI, który zapewni poszczególnym projektom instrumenty kapitałowe, quasi-kapitałowe, gwarancje i tym podobne instrumenty finansowe.

Innym możliwym rozwiązaniem jest przyspieszony kredyt programowy Banku Światowego, który zapewnia środki na reformę programów w zatwierdzonych krajach.

4. WNIOSKI

Jak wynika z drugiego strategicznego przeglądu sytuacji energetycznej²¹ opublikowanego przez Komisję oraz z niniejszego opracowania, bez nowych i zmodernizowanych sieci UE nie będzie w stanie osiągnąć celów w zakresie klimatu i energii. W tworzeniu i wdrażaniu polityki energetycznej należy poświęcić więcej uwagi sieciom energetycznym. Jednocześnie planowanie sieci energetycznych powinno być lepiej skoordynowane na szczeblu politycznym.

Głównym czynnikiem sprzyjającym inwestycjom w sieci energetyczne musi być wewnętrzny rynek energii wraz z korzyściami, które daje obecnie omawiany trzeci pakiet, jednakże UE również musi odgrywać aktywną rolę w ułatwianiu realizacji projektów o wyraźnym znaczeniu dla europejskiego bezpieczeństwa energetycznego, w tym projektów międzynarodowych.

---

²¹ Zob. przypis 13.

Główny instrument UE związany z rozwojem europejskiej sieci energetycznej, TEN-E, został zaprojektowany w taki sposób, że nie może sprostać obecnym wyzwaniom w dziedzinie energetyki, i nie jest on odpowiednio dostosowany do nowej polityki energetycznej dla Europy. Brak mu także spójności z rynkiem wewnętrznym i innymi osiągnięciami, np. badaniami i polityką zewnętrzną. Jego budżet jest zdecydowanie niewystarczający.

UE powinna opracować nowe strategiczne podejście uwzględniając dostępne instrumenty, a także inicjując refleksję na temat sposobu zastąpienia istniejącego instrumentu TEN-E nowym **instrumentem na rzecz bezpieczeństwa energetycznego i infrastruktury energetycznej UE**, mając na widoku następujące potencjalne cele: i) dokończenie budowy wewnętrznego rynku energii, ii) zapewnienie rozwoju sieci, co pozwoli na realizację unijnych celów w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych oraz iii) zagwarantowanie UE bezpieczeństwa zaopatrzenia w energię poprzez wsparcie realizacji kluczowych projektów infrastrukturalnych na terytorium UE i poza nim.

W ramach tej strategii Komisja wskazała następujące projekty, przedstawione w strategicznym przeglądzie sytuacji energetycznej, zatytułowanym „Plan działania dotyczący bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE”:

- **Plan połączenia bałtyckiego:** Połączenie pozostałych odrębnych rynków energii w Europie jest sprawą najważniejszą. We wnioskach z dn. 16 października 2008 r. Rada Europejska wyraźnie uznała, że połączenie regionu Morza Bałtyckiego jest konieczne do zwiększenia bezpieczeństwa dostaw we wszystkich krajach sąsiadujących z Bałtykiem oraz do większego bezpieczeństwa dostaw i większej solidarności w UE. Komisja wraz z zainteresowanymi państwami członkowskimi opracuje ten plan w ramach strategii regionalnej dotyczącej Morza Bałtyckiego, która obejmuje kwestie gazu, energii elektrycznej (w tym wiatru przybrzeżnego i potencjalnie energii pływów) oraz magazynowania. Połączy to istniejące projekty w spójny system przynoszący korzyści całemu regionowi. Podczas opracowywania planu będzie trzeba należycie uwzględnić kwestię efektywnego rozwoju rynku oraz udział racjonalizacji gospodarowania energią i źródeł odnawialnych w zwiększeniu bezpieczeństwa dostaw.
- **Nowy południowy korytarz przesyłu gazu:** Wydaje się on tym bardziej potrzebny ze względu na wysokie prawdopodobieństwo wzrostu znaczenia regionu Morza Kaspijskiego i Bliskiego Wschodu w odniesieniu do dostaw ropy naftowej i gazu w przyszłości oraz ze względu na potrzebę unikania nasilania już znacznego zagrożenia związanego z transportem ropy naftowej i skroplonego gazu ziemnego drogą morską. Komisja będzie pracowała z zainteresowanymi krajami, aby w terminie nie dłuższym niż rok uzyskać wiążące zobowiązania w zakresie budowy rurociągu Nabucco. Zostanie zbadana możliwość blokowych zakupów gazu z regionu Morza Kaspijskiego, z pełnym poszanowaniem przepisów dotyczących konkurencji. Kwestię tranzytu należy uzgodnić z Turcją w sposób respektujący zarówno podstawowe zasady dorobku prawnego UE, jak i uzasadnione obawy Turcji o własne bezpieczeństwo energetyczne.
- **Skroplony gaz ziemny (LNG):** Skroplony gaz ziemny korzystnie wpływa na bezpieczeństwo dostaw, sprawiając, że rynek gazu jest bardziej płynnym rynkiem ogólnosiwiatowym, porównywalnym z rynkiem ropy naftowej. Odpowiednia infrastruktura LNG składająca się z terminali LNG i statków z systemem regazyfikacji powinna zostać udostępniona wszystkim państwom członkowskim bezpośrednio lub też za pośrednictwem innych państw członkowskich na podstawie umów dotyczących bezpieczeństwa. W działaniach tych może również uczestniczyć Wspólnota Energetyczna, przy czym sieć

można rozciągnąć na wybrzeże Adriatyku. Należy zbudować **magazyny gazu** o odpowiedniej pojemności.

- **Śródziemnomorski pierścień energetyczny:** Rejon Morza Śródziemnego i Afryka także powinny być lepiej połączone nie tylko pod względem paliw kopalnych, ale i odnawialnych źródeł energii. Śródziemnomorski pierścień energetyczny umożliwi Europie i Afryce Północnej lepszą eksploatację bogactw naturalnych dostępnych w tym obszarze. Inicjatywa ta będzie oparta na projekcie przedstawionym w kontekście procesu barcelońskiego – unii na rzecz regionu Morza Śródziemnego. Projekt ten dotyczy sieci śródziemnomorskiej dostarczającej UE energię elektryczną z elektrowni słonecznych (ogniwa fotowoltaiczne i skoncentrowana energia słoneczna) i wiatrowych. Do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego najbardziej odizolowanych krajów europejskich przyczyniłaby się budowa połączeń międzysystemowych z Europą kontynentalną.
- Konieczna jest pilna rozbudowa **międzysystemowych połączeń gazociągowych i elektroenergetycznych na osi północ-południe w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej**, oparta przede wszystkim na inicjatywie nowego europejskiego systemu przesyłowego (NETS), która ma na celu stworzenie wspólnego operatora sieci przesyłowej gazu²², na pierścieniu gazowym wspólnoty energetycznej, priorytetowych połączeniach międzysieciowych wskazanych przez Radę Ministerialną Wspólnoty Energetycznej w grudniu 2007 r.²³ i paneuropejskim rurociągu naftowym²⁴. W nowych pakiecie dotyczącym wewnętrznego rynku energii przewidziano opracowanie regularnego, dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, zawierającego wskazanie brakujących ogniw oraz działań potrzebnych celem ich uzupełnienia.
- Należy opracować **plany podmorskiej sieci elektroenergetycznej w regionie Morza Północnego**, która umożliwiłaby wzajemne połączenie krajowych sieci elektroenergetycznych w państwach Europy Północno-Zachodniej oraz podłączenie licznych planowanych morskich elektrowni wiatrowych. Wraz ze śródziemnomorskim pierścieniem energetycznym i planem połączenia bałtyckiego sieć taka mogłaby stanowić jeden z fundamentów przyszłej europejskiej supersieci.

*****

Komisja zachęca do wyrażania opinii na temat tej zielonej księgi. Opinie mogą mieć strukturę odpowiedni na poniższe **pytania**:

Polityka sieciowa

- (1) Jakie są Państwa zdaniem główne przeszkody w rozwoju europejskiej sieci elektroenergetycznej i gazowej? W jakim stopniu przeszkodom tym można zaradzić na szczeblu krajowym/regionalnym, a kiedy potrzebne są działania ze strony UE?
- (2) Jakie okoliczności uzasadniają interwencję UE w dotyczące planowania lokalnego spory związane z infrastrukturą energetyczną? Co w takich okolicznościach powinna zrobić UE?
- (3) Czy w zakresie badań i demonstracji związanych z sieciami europejskimi potrzebne jest bardziej skoncentrowane i zorganizowane podejście? Na czym powinno ono polegać?

---

²² www.molgroup.hu/en/press_centre/press_releases/european_energy_infrastructure__ndash__nets_project/

²³ www.energy-community.org/

²⁴ www.ens-newswire.com/ens/apr2007/2007-04-03-03.asp

- (4) Co Państwa zdaniem jest najważniejszym działaniem UE w zakresie rozwoju sieci?
- (5) Czy UE powinna brać większy udział w ułatwianiu realizacji projektów infrastrukturalnych w krajach trzecich? Jeśli tak, to w jaki sposób?

TEN-E

- (6) Jaki rodzaj wsparcia UE powinna zapewnić twórcom nowych sieci energetycznych, aby miały one jak największy wpływ, biorąc pod uwagę fakt, iż zasoby są ograniczone? Czy podejście dotyczące TEN-E jest wciąż właściwe? Jak UE może pomóc w poprawie warunków inwestowania?
- (7) Jak UE może zwiększyć nacisk, skuteczność i wpływ polityki TEN-E w ramach swojego obecnego budżetu, biorąc pod uwagę proponowane zmiany wytycznych TEN-E?
- (8) Czy należy rozszerzyć TEN-E na infrastrukturę związaną z ropą naftową? Czy należy rozszerzyć TEN-E na nowe sieci CO₂, biogazowe lub inne?
- (9) Czy mają Państwo opinie lub sugestie dotyczące nowych priorytetowych projektów, którym UE powinna udzielić poparcia?
- (10) Czy TEN-E/UE zyskałaby większy wpływ i widoczność, gdyby przekształcić ją w instrument operacyjnego bezpieczeństwa dostaw i solidarności?
- (11) Jakie dodatkowe działania UE – poza wymienionymi w niniejszej zielonej księdze – mogłyby pomóc w zabezpieczeniu zrównoważonej infrastruktury w UE?

Więcej informacji można znaleźć pod adresem: http://ec.europa.eu/energy/index_en.html. Zachęcamy do przesyłania odpowiedzi w terminie do dnia 31 marca 2009 r. na adres Komisji Europejskiej:

Christine Jenkins

European Commission

DG Energy and Transport

DM 24 – 6/127

1049 Brussels

Belgium